

Tutkiva oppiminen ja vieraiden kielten opetus - diginatiivit teknologisessa oppimisympäristössä

Maarit Mutta, Sanna Pelttari, Pekka Lintunen ja Marjut Johansson

Teknologiavälitteisessä kielenoppimisessa käytetään teknologisia laitteita ja sovelluksia oppimisen ja opetuksen tukena niin luokkahuoneen sisä- kuin ulkopuolella. Tämän päivän opiskelijat kuuluvat diginatiiveihin, jolle uuden teknologian käyttäminen on arkipäiväinen ja luonteva tapa oppia uusia asioita, kuten kieliä. Käsittelemme tässä artikkelissa sitä, miten tulevien kieltenopettajien tietoisuus erilaisista teknologisista ympäristöistä vieraan kielen oppimisessa ja opettamisessa lisääntyi eri teknologioita käsittelevällä kurssilla. Opiskelijat arvostivat kurssin tarjoamaa käytännönläheistä lähestymistapaa ja sisältöä, jota he voivat hyödyntää jo heti opinnoissaan tai myöhemmin työelämässä.

Keväällä 2014 järjestimme ensimmäistä kertaa Turun yliopiston Kieli- ja käännöstieteiden laitoksen kolmen eri oppiaineen voimin (englanti, espanja, ranska) kielenoppimisen ja -opettamisen teknologiaa (KOOT) käsittelevän kurssin. Kurssin päätavoitteena oli pohtia, miten kielen opettamisessa ja oppimisessa voidaan hyödyntää erilaisia teknologisia välineitä, sovelluksia ja ympäristöjä. Lähtökohtana oli ajatus, että nykyiset opiskelijat ovat diginatiiveja, jotka hallitsevat tietyyntyyppistä arjen sosiaalisen median vuorovaikutusta, mutta jolle ammatilliset digitaaliset, eri teknologioiden tukemat ympäristöt ovat vieraita. Tavoitteena oli kouluttaa heitä oman tulevan ammattialan käytäntöihin. Opiskelijoiden tietoisuuden kasvattaminen teknologioiden hyödyistä ja haasteista toteutettiin käytännönläheisesti jaetun asiantuntijuuden periaatteen avulla. Opettajien ja opiskelijoiden roolit eivät ole enää niin

selvärajaiset, ja oppimistilanteessa vuorovaikutus on monensuuntaista.

Digijaika ja diginatiivit

Oppimisen toimintaympäristöt ovat muuttuneet uuden teknologian myötä, ja digitaalisuudesta on tullut osa jokapäiväistä elämää. Formaalit ja ei-formaalit oppimisympäristöt sekoittuvat toisiinsa ja luovat uusia haasteita ja mahdollisuuksia vieraiden kielten opettamiseen. Yleisen käsityksen mukaan uudet sukupolvet syntyvät *diginatiiveiksi* ja ovat usein taitavampia sosiaalisen median ja mobiililaitteiden käyttäjiä kuin opettajansa (Mikkola, Jokinen & Hytönen 2011). Mutta ovatko digiajan kieltenopiskelijat suvereneja uuden teknologian käyttäjiä? Jos ovat, niin missä tilanteessa?

KOOT-kurssille valittiin 18 englannin, espanjan ja ranskan kielen opiskelijaa, kuusi kustakin oppiaineesta. Tulijoita olisi ollut moninkertainen määrä, mikä osoittaa opiskelijoiden kiinnostuksen uuden teknologian käyttöön osana opintoja sekä tärkeänä osana työelämävalmiuksia.

Mitä teknologiaa nämä diginatiivit osasivat entuudestaan käyttää? Facebook oli kaikkein suosituin sosiaalisen median palvelu. Twitter-tiliä ei ollut kenelläkään, eikä kukaan myöskään kirjoittanut itse blogia. Monet olivat hyödyntäneet joko vapaa-ajallaan tai koulussa kielen opiskelussa YouTubea, Skypeä, podcasteja ja blogeja. Verkkomateriaaleista oli myös kokemusta useilla, erityisesti oppimisen näkökulmasta, esim. kirjakustantamoiden materiaaleista tai Perunakellari-sivustosta, jossa on interaktiivisia harjoituksia eri kouluaineista, kuten vieraista kielistä. Ainoastaan yhdellä osallistujalla oli kokemusta omien verkkomateriaalien laatimisesta. Lähes kaikilla oli älypuhelin, kun taas tabletin käyttö ei ollut tuttua monellekaan ryhmän jäsenistä.

Digitaalinen lukutaito

Kurssin keskeiset aiheet käsittelivät mm. digitaalista lukutaitoa (*digital literacy*). Nykyajan tekstit eivät ole enää pelkästään paperilla olevia kirjaimia, vaan uusi teknologia on muuttanut perinteiset tekstit multimodaalisiksi hyperteksteiksi. Digitaaliset tekstit sisältävät kuvia, videoita ja muita erilaisia esittämisen tapoja. (Helasvuo, Johansson & Tanskanen, tulossa/2014.) Lukeminen ei ole pelkästään multilineaarinen, vaan myös interaktiivinen prosessi, jossa käyttäjä tekee valintoja edetäkseen tiedon hankinnassa. Tämä pitää huomioida myös vieraan kielen

opetuksessa ja oppimisessa, koska tiedonhaku ja tiedon käsittely johtavat opiskelijat usein erikielisille tai jopa monikielisille sivustoille (esim. Wikipedia, verkkolehtien uutiset ja linkit).

Digitaalisella lukutaidolla tarkoitamme kykyä toimia digitaalisissa ympäristöissä. Se sisältää sekä teknologisten sovellusten valintaa että niiden käyttöä, esim. sanakirjojen, hakukoneiden, tietokantojen ja muiden vastaavien käytön hallintaa. Lisäksi siihen kuuluu digitaalisten tekstien tulkitsemisessa tarvittavia kompetensseja. Tämä tarkoittaa perinteisten kielellisten taitojen, kuten lukemisen, kirjoittamisen, puhumisen ja kuuntelemisen, kehittämistä. Näiden lisäksi käyttäjät tarvitsevat kykyä tulkita kuvia, kuvioita ja ymmärtää visuaalista kerrontaa. (Mutta ym. 2014.)

Uusiin teknologioihin tutustuminen yhdessä

Kurssiin kuului kuusi luentoa, joilla opettajat esittelivät eri aiheita vieraan kielen oppimisen ja opettamisen näkökulmasta, mm. tieto- ja viestintätekniiikan opetusikäytön historia ja hyötynäkökulmat, sähköinen oppimisalusta (Turun yliopistossa Moodle), sosiaalinen media, mobiilioppiminen ja verkkomateriaalit. Kurssilla oli myös lyhyt johdatus teknologiavälitteiseen kielenoppimiseen (CALL = *Computer-Assisted Language Learning*, MALL = *Mobile-Assisted Language Learning*).

Kurssin tavoitteeksi asetettiin niin opettajien kuin opiskelijoidenkin digitaalisen tietoisuuden kasvattaminen jaetun asiantuntijuuden kautta (Hakkarainen, Lonka & Lipponen 1999). Jokaiselle opiskelijalle annettiin opettajan oikeudet Moodlen sähköiseen oppimisalustaan. Moodle-ympäristössä toimiminen opettajan roolissa oli uutta yhtä lukuun ottamatta kaikille kurssin opiskelijoille. Kurssin vetäjät halusivat tehdä tiedon jakamisesta helppoa ja tehokasta sekä saada opiskelijat tarkastelemaan aihetta myös opettajan näkökulmasta, koska siitä on hyötyä heidän tulevassa ammatissaan. Opiskelijoiden tehtävänä oli hallita sähköisen oppimateriaalin jäsentämistä ja omien ryhmätöiden tekemistä.

Kurssin luennot järjestettiin tietokoneluokassa. Luentojen lisäksi jokaisella tunnilla tutustuttiin käytännön esimerkkeihin ja opiskelijat ja opettajat jakoivat kokemuksiaan ja tietämystään. Opiskelijoille annettiin lista mahdollisista harjoitustyön aiheista, joiden perusteella opiskelijat jakautuivat ryhmiin oman kiinnostuksensa mukaan. Jokaiseen ryhmään pyrittiin saamaan opiskelijoita eri kieliaineista. Ryhmät tekivät valitsemastaan aiheesta harjoitustyön, jossa hyödynnettiin verkosta löytyviä materiaaleja tai sovelluksia. Lisäksi ryhmät pitivät aiheestaan opetustuokion, jossa arvioitiin muun

muassa valittujen sovellusten tai materiaalien käytettävyyttä vieraan kielen opetuksessa. Jokainen ryhmä kirjoitti lyhyen raportin opetustuokion valmistelusta ja toteuttamisesta.

Kurssilla jokainen osallistuja loi itselleen kurssikohtaisen Twitter-tilin, jota koekäytettiin. Opiskelijat saivat tutustua erään kirjakustantamon verkkomateriaaleihin sekä oppijan että opettajan näkökulmasta. Opiskelijat keräsivät myös linkkilistoja verkossa olevista harjoituksista. Erityisesti Ylen ylläpitämiä sivustoja käytettiin paljon. Lisäksi opiskelijoilla oli mahdollisuus laatia omia harjoitustehtäviä.

Facebookin soveltamisesta opetuksessa esiteltiin mm. suljetun Facebook-ryhmän käyttöä kirjallisten töiden laatimisessa yhdessä ulkomailla olevan ystävyysluokan kanssa sekä fiktiiviseen Facebook-tiliin liittyviä aktiviteetteja (Iltil 2010). Facebookia opiskelijat päätyivät hyödyntämään myös keskinäisen viestinnän välineenä ryhmätyön suunnittelussa ja laadinnassa. Facebookin käytöstä opiskelijaryhmä raportoi seuraavasti:

"Facebook toimi tässä kohtaa käteväenä kommunikointivälineenä, sillä molemmat ovat aktiivisia Facebookin käyttäjiä ja sen kautta viestit tulivat varmasti nähtyä säännöllisin väliajoin toisin kuin esimerkiksi sähköpostiviestit, joita tulee katsottua vain pari kertaa päivässä. [...] Sovimme, että hauduttelemmme käytyjä keskusteluja mielessämme ja kirjoittelemmme Facebookiin mieleemme juolahtelevia ideoita, joita tuli mieleen esimerkiksi tunneilla."

Tämä ei ollut yllättävä kommentti diginatiiveilta, sillä monet heistä ovat siirtyneet käyttämään Facebookia tai muita pikaviestisovelluksia viestien nopeassa välittämisessä. Perinteinen sähköposti koetaan usein hitaana ja vanhanaikaisena tiedon jakamisen välineenä. Facebookia käytetään mielellään myös muuhun kuin yhteydenpitoon ystävien kesken.

Mitä opiskelijat oppivat?

Opiskelijoiden laatimien ryhmäraporttien ja heidän antamansa palautteen perusteella kurssin tärkein anti olivat konkreettiset teknologiset työkalut, joita voi hyödyntää välittömästi tai myöhemmin työelämässä.

"Opimme kurssin aikana paljon uutta. Tämän tyyppinen kurssi olisi mahtava juuri työelämässä aloittaneille tai sinne siirtyville, sillä teknologia ja sen tuominen

tarkoituksenmukaisesti opetukseen on todella tätä päivää. [...] Olen ainakin itse kokenut, että kasvatustieteenlaitoksen opintojen ja pedagogisten kurssien välillä on hurja kuilu abstraktion ja konkreettisuuden välillä. Tämä kurssi sopi todella hyvin yhdeksi sillaksi siihen kuiluun.”

Nykyisenlainen teknologian käyttö eroaa opiskelijoiden mielestä hyvin paljon siitä, millaista se oli ollut heidän kouluaikoinaan, ja sen vuoksi teknologioiden käyttö opetustarkoituksessa oli heidän mielestään mielenkiintoista. Opiskelijat kokivat, että vieraan kielen oppimisen ja opetuksen teknologioihin tutustuminen oli tarkoituksenmukaista. Uuden teknologian käyttäminen oli heidän mielestään osa arkea:

”Tulevaisuudessa teknologian käytön rooli opetustyössä tulee todennäköisesti kasvamaan entisestään, joten opettajaksi aikovilla tulee olla hyvät valmiudet sen hyödyntämiseen, mitä edistää se, että näitä valmiuksia kehitetään jo ennen ammattiin valmistumista.”

Opiskelijat korostivat, että he saivat kurssilla paljon hyödyllisiä ideoita ja linkkejä, joita ei välttämättä omatoimisesti olisi muuten löytänyt. Tästä esimerkkinä ovat kurssin aikana joko luentojen tai opetustuokioiden yhteydessä esitellyt verkkomateriaalit. Opiskelijat myös lisäsivät itse Moodleen löytämiään hyödyllisiä linkkejä muille jaettavaksi. Moodlen hyödyntäminen opettajan roolissa osoittautui myös opiskelijoille mielekkääksi harjoitukseksi:

”Hyödyllistä oli myös oppia käyttämään Moodlea opettajaoikeuksilla ja muokkaamaan omaan alustaamme lisäämällä sinne linkkejä ja tiedostoja.”

Opiskelijat kokivat arvokkaaksi sen, että eri materiaalien ja työkalujen hyödyllisyyttä ja soveltuvuutta arvioitiin kriittisesti. Ryhmätöiden osalta opetustuokioiden suunnittelussa käytännöllinen lähestymistapa tuntui opiskelijoista mielekkäältä teoreettiseen tarkasteluun verrattuna. Lisäksi ryhmätyön toteuttaminen konkretisoi jälleen tehokkaasti jaetun asiantuntijuuden hyötynäkökulmat:

”Ennen kaikkea ryhmätyö osoitti jälleen kerran yhteistoiminnallisen oppimisen hyödyt: yhdessä työskenteleminen yhteisen päämäärän saavuttamiseksi on tehokasta, opettaa tarkastelemaan samaa ilmiötä eri näkökulmista ja harjaannuttaa toimimaan ryhmässä, mikä on äärimmäisen tärkeä taito millä tahansa elämänalueella.”

Opiskelijat kokivat KOOT-kurssin hyödylliseksi ja tarpeelliseksi osaksi omaa

ammattillista kehittymistään. Opiskelijoiden palaute oli pääosin myönteistä; muutama kriittinen palaute liittyi kurssin käytännön järjestelyihin ja ryhmäjakoisiin.

Tietoisuuden kasvattaminen - jaetun asiantuntijuuden antia

Opiskelijoiden ja opettajien kokemukset kurssista olivat myönteisiä. Jaettu asiantuntijuus koettiin toimivaksi lähestymistavaksi. Tietoa jaettiin monella tavalla, ja kaikki oppivat uutta teknologian hyödyntämisestä vieraan kielen oppimisessa ja opetuksessa. Opiskelijoiden tietoisuus teknologioiden soveltamisesta kasvoi, ja niiden pedagogista käytettävyyttä opittiin arvioimaan. Digitaalisen lukutaidon periaatteet ja merkitys ymmärrettiin osana kieliasiantuntijuutta. Eri kieliaineiden opiskelijoista koostuvan opetusryhmän ohjaamisen haasteena oli ennalta toisilleen tuntemattomien opiskelijoiden ryhmäyttäminen. Toisaalta yhteinen kiinnostuksen kohde yhdisti ryhmien jäseniä ja antoi mahdollisuuden tarkastella valittua ryhmätyön aihetta myös muiden kielten näkökulmasta. Samalla simuloitiin opiskelijoiden tulevaa työympäristöä, jossa toimii eri aineiden opettajia ja muita asiantuntijoita.

Kurssi osoitti, että kaikki diginatiivit eivät ole suvereneja teknologioiden käytössä some-maailman ulkopuolella. Tällaiselle kurssille osallistuminen antoi kuitenkin oivan alkusysäyksen tuleville vieraan kielen opettajille, jotka eivät tulevaisuudessa tule toimeen työssään ilman jonkinlaisia teknologioiden tarjoamia työkaluja.

Kaikki kirjoittajat työskentelevät Turun yliopiston Kieli- ja käänntieteen laitoksella. Maarit Mutta on ranskan kielen yliopisto-opettaja ja dosentti Jyväskylän yliopiston humanistisessa tiedekunnassa (SOLKI). FM, KTM Sanna Pelttari on espanjan kielen yliopisto-opettaja. FT Pekka Lintunen on englannin kielen lehtori. Marjut Johansson on ranskan kielen professori.

Lähteet

Hakkarainen, K., Lonka, K. & Lipponen, L. 1999. *Tutkiva oppiminen. Älykkään toiminnan rajat ja niiden ylittäminen*. Helsinki: WSOY.

Helasvuo, M.-L., M. Johansson & S.-K. Tanskanen Tulossa/2014. Johdanto. Teoksessa Tanskanen, S.-K., Helasvuo, M.-L. & Johansson, M. (toim.) *Kieli verkossa. Johdatus*

digitaaliseen vuorovaikutukseen. Helsinki: SKS.

Iltl 2010. *Using Facebook for language learning*. Blogi sivustolla Innovation in language teaching and learning [by iltl]. Saatavissa: <http://iltl.wordpress.com/2010/11/11/using-facebook-for-language-learning/>

Mikkola, H., Jokinen, P. & Hytönen, M. (toim.) 2011. *Tulevaisuuden koulua kehittämässä – uusi teknologia haastaa ja inspiroi*. Oulu: Oulun yliopisto.

Mutta, M., Pelttari, S., Salmi, L., Chevalier, A. & Johansson, M. 2014. Digital literacy in academic language learning contexts: Developing information-seeking competence. Teoksessa J. Pettes Guikema & L. Williams (toim.). *Digital Literacies in Foreign and Second Language Education*. CALICO Monograph Series, Volume 12. Texas State University: Computer Assisted Language Instruction Consortium (CALICO), 227–244.

Perunakellari. <http://www.perunakellari.fi/>